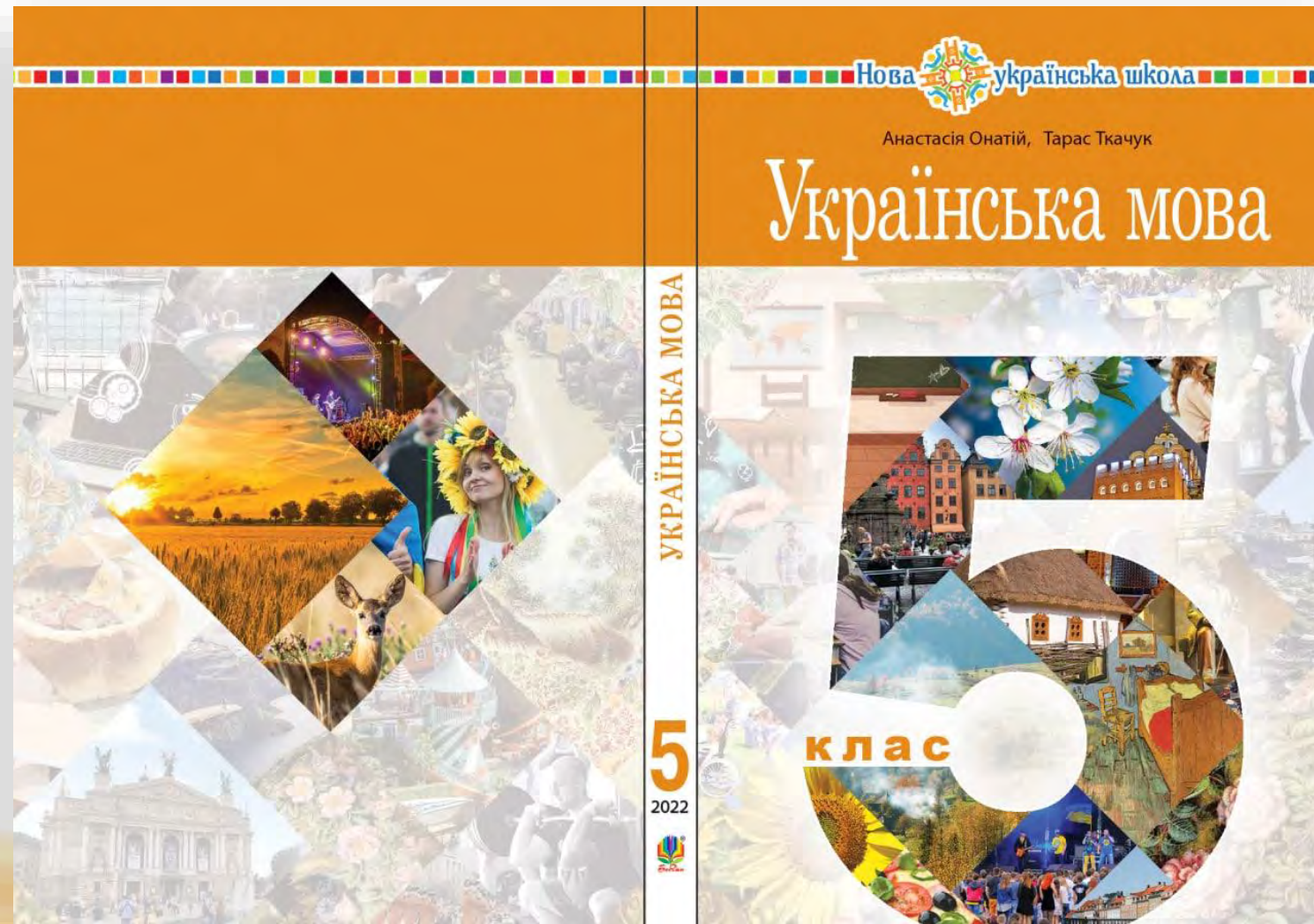

за МНП «Українська мова. 5-6 класи»
(Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.).

Автори

Анастасія Онатій

(кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Національного університету “Києво-Могилянська академія”, учителька НВК “Новопечерська школа”).

Тарас Ткачук

(кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології і гуманітарних наук КВНЗ “Вінницька академія безперервної освіти”, автор робочих зошитів з української мови).

Основні принципи підручника

1. Наскрізна історія (**розвиток мовлення** = мандрівка).
2. Теорія у форматі **коментарів** експертів та експерток.
3. Робота з **медіатекстами** (плакати, новини, повідомлення, дописи тощо).
4. **Міждисциплінарність**.
5. **Текстоцентризм** (+компетентнісний підхід).

1. Наскрізна історія

про 4 п'ятикласників, які приїжджають в Україну на етнофестиваль з різних країн світу

1

УКРАЇНСЬКА МОВА В ЖИТТІ УКРАЇНЦІВ

Девід

Країна	США
Столиця	
Населення	
Країни-сусіди	

Гійом

Країна	
Столиця	Париж
Населення	
Країни-сусіди	

Агнешка

Країна	
Столиця	
Населення	38 млн.
Країни-сусіди	

Божена

Країна	
Столиця	Київ
Населення	
Країни-сусіди	

УРОК 19. Розвиток мовлення (планування подорожі)

УРОК 19

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ (ПЛАНУВАННЯ ПОДОРОЖІ)

Розкажи, як Девід може спланувати сім годин очікування літака до Києва, перебуваючи в Копенгагені.

Відомі місця в Копенгагені:

парк розваг «Тіволі»

оперний театр

Королівська бібліотека

водний канал

палац Кристіанборг

музей казкаря Андерсена

47

Опиши Девіда, Аґнешку, Божену та Гійома, використовуючи синонімічні прикметники зі списку.

Зовнішність:
Риси характеру:

Зовнішність:
Риси характеру:

Зовнішність:
Риси характеру:

Зовнішність:
Риси характеру:

- відомий/видатний/популярний/славетний/славнозвісний
- удаваний/штучний/неправдивий/фальшивий/облудний/лицемірний
- чесний/правдивий/відвертий/щирий
- ввічливий/чемний/вихований/ґречний/привітний/приятний
- обдарований/здібний/талановитий

2. Теоретичний матеріал

теорія «вустами» експертів

На зв'язку експерт

Що таке запозичення?

«Слова, як виявляється, також мандрують. І, як люди, можуть оселятися деінде – ненадовго або ж на постійне місце проживання, ще й отримувати в іншій мові громадянство, понароджувати дітей, онуків, правнуків...».

На зв'язку експерт

Анастасія Левкова, авторка книжки
«Спільна мова: як народжуються і живуть слова»

Слова, які «осідають» в українській мові з інших мов, називають **запозиченими**, або **іншомовними**.

Слова, які ми не запозичали з інших мов, називаємо **власне українськими**.

На зв'язку експерт

Іван Ющук, мовознавець

Між буквеним записом слів і їхнім звучанням не завжди є повна відповідність. Тому, щоб показати, як вимовляється слово, будемо користуватися звуковим записом (транскрипцією).

На зв'язку експерт

Ольга Дубчак, авторка книжки «Чути українською»:

«У сучасному українському алфавіті 33 літери. Деякі букви йшли й повертали-ся, як-от **ґ**, а інші були завжди, наприклад, **о**.

Звук можна тільки почути, але не побачити, торкнутися намалювати. А **буква** — штука реальна, її можна накреслити, побачити, прочитати.

Ольга Дубчак
**ЧУТИ
УКРАЇНСЬКОЮ**
У сучасному українському алфавіті

Систематизовані списки

Перелік слів зі складним наголосом для вивчення теми

Кухня

1. кУрятина
2. кулінаРія
3. лАте
4. Оцет
5. нАчинка
6. фартУх
7. рЕшето
8. піалА

Дієслова

1. беремО
2. несемО
3. ідемО
4. ллємО
5. відвезТИ
6. віднести
7. принести
8. привезТИ

Тварини, рослини, риби

1. горошИна
2. осетЕр
3. павИч
4. кропивА
5. чорнОслив
6. Олень

Одиниці вимірювання

1. мілімЕтр
2. сантимЕтр
3. децимЕтр
4. кіломЕтр

Назви людей

1. дОнька
2. дочкА
3. вітчИм
4. пОдруга

Тіло

1. борОдавка
2. рОдимка
3. нІздря
4. слИна
5. спИна

Прикметники

1. тонкИй
2. новИй
3. мілкИй
4. дрібнИй
5. чарівнИй

УРОКИ 35-36. Фразеологізми. Афоризми

Перелік фразеологізмів для вивчення теми

1) ахіллесова п'ята	11) збити з пантелику	21) свої п'ять пальців
2) бути не у своїй тарілці	12) зробити з мухи слона	22) скринька Пандори
3) вивести з рівноваги	13) клювати носом	23) сходити зі сцени
4) виносити сміття з хати	14) нитка Аріадни	24) узяти ноги в руки
5) гордіїв вузол	15) нитка увірвалася	25) яблуко розбрату
6) грати першу скрипку	16) п'ятами накивати	26) як дві краплі води
7) де тонко, там і рветься	17) покласти на лопатки	27) як кіт наплакав
8) дивитися крізь пальці	18) полічити ребра	28) як на долоні
9) замилювати очі	19) рукою зняло	29) як нитка за голкою
10) за тридев'ять земель	20) рукою подати	30) як сніг на голову

157 **Обери** картинку, якою можна заповнити пропуски в наведених фразеологізмах. **Запиши** їхні значення.

А

Б

В

345 Знайди на світлинах означення, **впиши** їх. **Постав** питання від головного слова до залежного (означення).

3. Робота з медіатекстами

1. Яка тема об'єднує гасла на плакатах?
2. Поміркуй, під час якої події було зроблено ці світлини.
3. Попрацюй у парі. Обери один напис і поясни його значення однокласникові.
4. Запиши своє гасло про захист природи, намалюй у зошиті плакат із ним.
5. Знайди на одному з плакатів лексичну помилку, виправ її.

■ **347** Прочитай текст новини. **Випиши** всі означення разом зі словами, від яких можна поставити до них запитання.

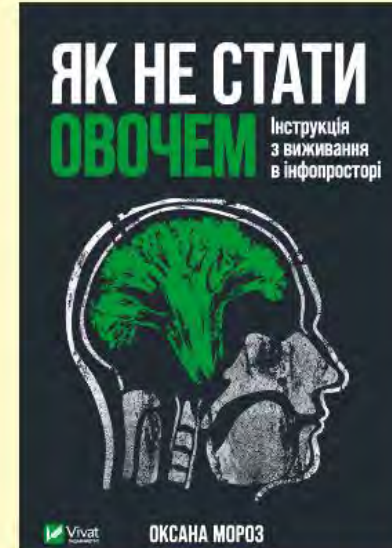
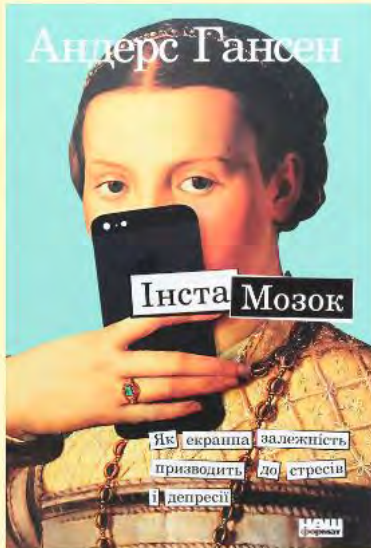
Зразок. *У школі (якій?) новій.*

(1) У херсонській школі № 32 учні спільно з учителькою біології отримали грант 12 тисяч євро на переробку пластикових відходів. (2) Щомісяця зацікавлені діти здають 30 кілограмів цього матеріалу.

НОВИНА

Українські школярі
отримали 12,5 тисяч євро на
переробку пластику

147 Розглянь обкладинки книжок. Виконай завдання.

1. Випиши слова, які є запозиченими неологізмами.
2. Випиши слова, які є запозиченими, але, на твою думку, уже не є неологізмами. Свою відповідь поясни.
3. Обери книжку й напиши, про що вона може бути (4-5 речень).
4. Яка тема об'єднує всі ці книжки?
5. Поміркуй, як могла б називатися ще одна книжка в цьому переліку. Свою відповідь поясни.

4. Міждисциплінарність

2) типовий день школяра Івана

Завдання

1. Знайди на поданих зображеннях п'ять словосполучень.
2. Доповни слова на поданих зображеннях так, щоб утворилися словосполучення. Наприклад, сон — здоровий сон.
3. Запиши свій розклад дня, використовуючи лише словосполучення з головним словом-дієсловом.
4. Порівняй інформацію на зображеннях. Визнач, правда чи ні, те, що ...

— *вимірює та обчислює* градусну міру кута;
— *розпізнає* кругові діаграми;
— *застосовує* віднімання натуральних чисел для порівняння відрізків і кутів;
— *застосовує* кругові діаграми для розв'язування текстових задач;
— *розв'язує* практичні завдання і текстові задачі з круговими діаграмами.

4.9. Кругові діаграми.

4.10. Розв'язування задач на порівняння величин, оцінювання їхніх значень за допомогою кругових діаграм.

Модельна навчальна програма

«Математика. 5-6 класи»

для закладів загальної середньої освіти

(автори: Беденко М.В., Клочко І.Я., Кордиш Т.Г., Тадеєв В.О.)

357 **Випиши** в зошит чотири факти з інфографіки, використовуючи обставини місця й часу за зразком.

Зразок. *У 2022 році (коли?) в Україні (де?) винайшли нового робота.*

Перетвори інформацію з поданої інфографіки на зв'язний текст про історію мобільних телефонів.

ІСТОРІЯ МОБІЛЬНИХ ТЕЛЕФОНІВ

1946 РІК

перший мобільний телефон винайшли в США, у місті Сент-Луїс

1996 РІК

з'явився перший телефон-розкладачка в США, у штаті Іллінойс

1997 РІК

на німецькому ринку вперше випустили телефон з кольоровим дисплеєм

2000 РІК

у Японії мобільні телефони вперше почали випускати з фотокамерами

401 **Перепиши** лише ті речення, які є складними. **Підкресли** в них граматичні основи. **Виконай** завдання до тексту.

(1) Олбані — це одне з найстаріших міст у США. (2) Воно розташоване в штаті Нью-Йорк. (3) Місто простяглося на березі річки Гудзон, воно є відомим **портом**. (4) Великі кораблі й маленькі човни можуть зупинитися на узбережжі Гудзону в Олбані. (5) Зазвичай зима в цьому місті є сніжною та холодною, а літо — спекотним та вологим. (6) В Олбані мешкає менше ніж сто тисяч осіб.

Завдання

1. Пригадай, у якій розповіді з цього підручника ти вже натрапив/натрапляла на назву міста Олбані.
2. Поясни значення виділеного слова.
3. Проаналізуй зображення міста Олбані на карті. Чому, на твою думку, це місто є **портовим**?

4. У якому реченні є присудки з двох слів?
5. За зразком поданого тексту напиши коротку довідку про будь-яке з міст на вибір: *Варшава, Париж, Рим, Берлін*. Використовуй лише складні речення.

402 **Перепиши** складні речення, частини яких поєднані сполучниками. **Підкресли** в них граматичні основи. **Виконай** завдання до тексту. **Постав** пропущені розділові знаки.

1. Ніцца мальовниче французьке місто у ньому майже завжди сяє сонце. 2. Ви можете прилетіти сюди літаком адже в Ніцці розташований один з найбільших аеропортів Європи. 3. Море заворожить вас своїм голубим кольором а за кількістю музеїв Ніцца здивує навіть найвибагливішого туриста. 4. Зовсім недалеко видніються розлогі Альпійські гори де ви можете натрапити на поселення з тисячолітньою історією. 5. Туристи найбільше люблять версенеу Ніццу бо погода в цей час не лякає своєю спекою.

Завдання

1. Пригадай, у якій розповіді з цього підручника ти вже натрапив/натрапляла на назву міста Ніцца.
2. Знайди в тексті слова за поданими лексичними значеннями. Перепиши, доповни таблицю синонімами.

Лексичне значення	Номер речення	Слово	Синоніми
той, який привертає увагу яскравістю барв, виразністю	1		
той, який ставить великі вимоги; вимогливий	3		
той, який розкинувся на великій площі, обіймає великий простір	4		

3. Проаналізуйте зображення міста Ніцца на карті. Поміркуйте, що спільного в розташуванні американського міста Олбані та французької Ніцци. За необхідності поверніться до вправи 401. Обговоріть це в мінігрупі.

403 **Опиши** світлини міст. **Використовуй** лише складні речення.

Пляж у Ніцці

Порт Ніцци

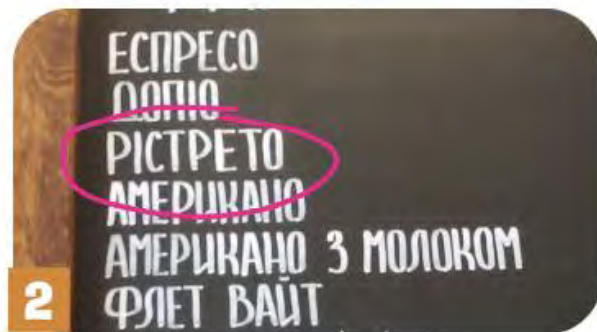
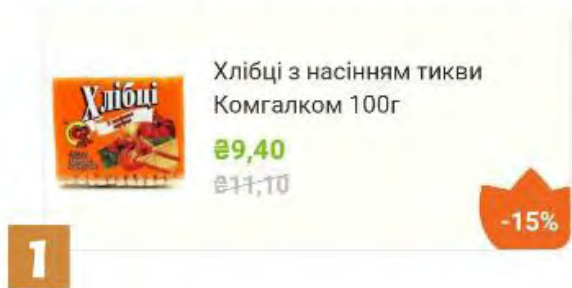

Пам'ятник білому собаці в м. Олбані

Собор Святого Петра в м. Олбані

142 **Виправ** помилки на світлинах оголошень і реклам.

5. Текстоцентризм + компетентнісний підхід

154 **Порівняй** інформацію з тексту, таблиці та зображення.
Виконай завдання.

Телебачення є одним із головних місць для поширення реклами. Фахівці компанії «Формула» провели невелике дослідження та з'ясували, що близько 90% населення хоча б раз на рік дивилися телевізійні канали. Середній час перегляду телебачення серед населення — 3 години.

Вік населення	Середній час перегляду телевізора (на день)
від 4 до 17 років	2 год 11 хв
від 18 до 34 року	2 год 36 хв
від 35 до 54 року	3 год 18 хв
старші ніж 55 років	6 год 14 хв

1. Що спільного в тексті, таблиці та зображенні?
2. Яку інформацію з тексту підтверджує малюнок?
3. Що засвідчують дані, наведені в таблиці?
4. Населення якого віку витрачає найбільше часу на перегляд телебачення? І найменше?
5. Поясни, що зображено на картинці. Хто й де міг би використати цей малюнок?
6. Розкажи про телебачення у твоєму житті. Чи дивишся ти телевізор? Якщо так, то скільки часу на це витрачаєш на день? Чи вважаєш ти це корисним?

298 **Випиши** з текстів слова, у яких припустилися орфографічних помилок. **Виправ** їх, **прокоментуй** правила написання.

1. **Кенгуру** — рід сумчастих, який включає три види: сірі лісові (найбільші до 3 м завдовжки, вага — до 80 кг), руді степові (менші за розміром, найпоширеніші) та гірські, або валару (більш масивні, з корочшими ногами, нечисленні). 2. Тіло в нижній частині тварини розвинене набагато крашче, ніж верхня частина тулуба. 3. Завдяки цьому розвиває виліку швидкість: до 50 кілометрів за годину. 4. Поширені в австралії, Новій Гвінеї та прилеглих островах, уперше описані англійським дослідником джеймсом Куком у 1779 році (З енциклопедії).

1. У давню давнину, за повір'ям, **кенгуру**, який жив у темних австралійських лісах, ходив чотирьма ногами, як і решта тварин. 2. Він не стрибав так, як тепер, зате вмів дуже швидко бігати. 3. Якось, коли кенгуру спав під деревом, сталася велитеньська пожежа. 4. Він біг крізь полум'я й обпікав передні лапи. 5. Тваринка дуже злякалася, побачивши, у якій вона пастці. 6. Кенгуру вирішив спробувати бігти на двох міцних задніх лапах і за допомогою довгого хвоста. 7. І пострибав. 8. Так і стрибає він досі (Австралійська народна казка).

1. Що спільного в цих двох текстах? Що відмінного?
2. Який із двох текстів містить більше інформації про кенгуру?
3. Знайдіть в обох текстах підтвердження інформації з таблиці й наведіть цитати.

Інформація	Цитата (текст А)	Цитата (текст Б)
кенгуру швидко бігає		
будова тіла кенгуру		
місце проживання кенгуру		

4. Порівняйте цитати з текстів А та Б. Чи однаковою інформацією вони підтверджують? Чому, на вашу думку, автори використали для цього різні слова?

■ 41

Розглянь картини художників. У яких назвах є слова, ужиті в переносному значенні? Відповідь **запиши**.

«Обличчя війни» — картина іспанського художника Сальвадора Далі.

«На порозі вічності» — картина нідерландського художника Вінсента ван Гога.

Прочитай уривки з книжки Льюїса Керрола «Аліса в Дивокраї». **Випиши** підкреслені слова, добери до них синоніми.

1

– І вона почала перебирати в пам'яті всіх своїх ровесниць, аби **з'ясувати**, чи не перетворилася вона **часом** на одну з них.

2

– Безперечно, я – не Ада, – **розмірковувала** вона. – В Ади волосся спадає кучерями, а в мене – не **в'ється** зовсім. І, **безперечно**, я не Мейбл: я ж бо знаю стільки всякої всячини, а вона – ой, вона така невігласка! Крім того, вона – то вона, а я – це я, а... О людоньки, як важко в усьому цьому **розібратися!**..

3

– А тепер – до саду! – І вона чимдуж **помчала** до дверцят. Та ба! Дверцята знову виявилися замкнені, а ключик, як і перше, лежав на склянному столику.

4

– Перепрошую! – **зойкнула** Аліса, відчувши, що скривдила бідолашне **звірятко**.
– Я зовсім забула, що ви недолюблюєте котів.

5

– Мабуть, що ні, – примирливо **відказала** Аліса. – Тільки не **гнівайтесь**... А все ж таки жаль, що я не можу показати вам нашу Діну. Ви б лише **глянули** – й одразу б закохалися в котів.

Льюїс Керролл
«Аліса в Дивокраї»

■ **351** Проаналізуй відомі картини. **Запиши**, що ти бачиш на них, доповнюючи запропоновані речення додатками.

1. Я бачу ...
2. На цьому полотні зображено ...
3. На картині можна помітити ...
4. На задньому плані видно...
5. Автор звертає увагу на ...

1) Ян Вермер .
«Дівчина з перлинною
сережкою»

2) Бернардіно
ді Бетто ді Б'яджо.
«Портрет невідомого
хлопчика»

150 Прочитай тексти мовчки. Виконай завдання.

Текст 1

Хочеш купити велосипед, поїхати з однокласниками до парку розваг, а ще піти в кіно, поїсти піци, придбати новий одяг... Стільки всього! Як це охопити кишеньковими грошми, які дають батьки? Важливо навчитися планувати свої доходи та витрати. Для цього почни ставити прості запитання та шукати на них відповіді:

- ▶ Скільки ти отримуєш кишенькових грошей?
- ▶ Скільки витрачаєш?
- ▶ Як щось відкласти?
- ▶ Як заробити більше?

МОЯ ДОШКА ПРАГНЕНЬ

Моя **ціль**: ... (картинка)
Мені потрібно ... гривень.

Мої **кроки**:

1. У мене є ... гривень.
2. Щоб отримати ... гривень, я можу
3. Щоб заощадити ... гривень, я не буду
4. Через ... місяців я досягну своєї цілі.

103

Скориставшись інформацією з попередньої вправи, **розроби** меню для власного ресторану/кав'ярні.

1. Запропонуй назву свого ресторану/кав'ярні.
2. Для кожної страви вкажи інгредієнти.
3. Зазнач час приготування.
4. Додай до меню три українські страви.

Зразок.

МЕНЮ кав'ярні «Смаколик. UA»

Перші страви

Борщ

Інгредієнти: буряк, картопля, капуста, морква, яловичина, квасоля, цибуля, петрушка, перець, сіль.

Час приготування: 40 хвилин.

! підсумуймо

243 Добери приклади звуків до поданої схеми.

- **447** **Перемалюй** ментальну карту з розділу “Фонетика”. **Доповни** її інформацією, якої не вистачає на картинці.

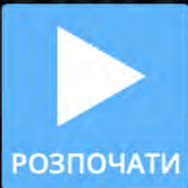

Інтерактивний додаток

Вікторина

Визнач, яке з поданих слів
НЕ підходить за контекстом.
"На столі лежав... хліба".

ЛЕКСИКОЛОГІЯ-1 - ВАРІАНТ 1

 РОЗПОЧАТИ

Серія запитань з кількома варіантами відповіді.
Торкніться правильної відповіді, щоб продовжити.

0:08 ✓

Визнач, яке з поданих слів
НЕ підходить за контекстом.
"На столі лежав... хліба".

A	B	C	D
уривок	кусник	окраєць	шматок

☰ 1 з 7 🔊 X

